

**Natuurtoets winkelcentrum  
Mereveldplein in De Meern  
te Utrecht**

**25 juni 2013**



---

## **Natuurtoets winkelcentrum Mereveldplein in De Meern te Utrecht**

Toetsing op Flora- en faunawet



## Verantwoording

|                            |                                                                                      |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Titel</b>               | Natuurtoets winkelcentrum Mereveldplein in De Meern te Utrecht                       |
| <b>Opdrachtgever</b>       | Hoorne Vastgoed B.V.                                                                 |
| <b>Projectleider</b>       | Suzanne Swenne                                                                       |
| <b>Auteur(s)</b>           | Berto van Dam                                                                        |
| <b>Tweede lezer</b>        | Piet Oudejans, projectadviseur Ecologie                                              |
| <b>Uitvoering veldwerk</b> | Berto van Dam                                                                        |
| <b>Projectnummer</b>       | 1215927                                                                              |
| <b>Aantal pagina's</b>     | 24 (exclusief bijlagen)                                                              |
| <b>Datum</b>               | 25 juni 2013                                                                         |
| <b>Handtekening</b>        | Ontbreekt in verband met digitale versie.<br>Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven. |

## Colofon

Tauw bv  
BU Meten, Inspectie & Advies  
Australiëlaan 5  
Postbus 3015  
3502 GA Utrecht  
Telefoon +31 30 28 24 82 4  
Fax +31 30 28 89 48 4

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001



## Inhoud

|                                                          |           |
|----------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Verantwoording en colofon .....</b>                   | <b>5</b>  |
| <b>1 Inleiding.....</b>                                  | <b>9</b>  |
| 1.1 Aanleiding en doel .....                             | 9         |
| 1.2 Natuurwetgeving .....                                | 9         |
| 1.3 Methode .....                                        | 10        |
| 1.4 Belangrijke uitgangspunten .....                     | 10        |
| <b>2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....</b> | <b>11</b> |
| 2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling .....               | 11        |
| 2.1.1 Situatie .....                                     | 11        |
| 2.1.2 Beoogde ontwikkeling .....                         | 13        |
| 2.2 Soortverspreiding .....                              | 13        |
| 2.2.1 Flora .....                                        | 14        |
| 2.2.2 Zoogdieren .....                                   | 14        |
| 2.2.3 Vleermuizen .....                                  | 14        |
| 2.2.4 Vogels .....                                       | 15        |
| 2.2.5 Amfibieën en reptielen.....                        | 16        |
| 2.2.6 Vissen.....                                        | 16        |
| 2.2.7 Dagvlinders en libellen .....                      | 16        |
| 2.2.8 Overige ongewervelden .....                        | 16        |
| 2.3 Conclusie soortverspreiding .....                    | 17        |
| <b>3 Toetsing Flora- en faunawet.....</b>                | <b>18</b> |
| 3.1 Overzicht effecten .....                             | 18        |
| 3.2 Toetsing aanwezige soorten .....                     | 18        |
| 3.2.1 Vleermuizen .....                                  | 18        |
| 3.2.2 Vogels .....                                       | 19        |
| 3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet .....         | 19        |
| <b>4 Conclusies en aanbevelingen .....</b>               | <b>21</b> |
| 4.1 Conclusies.....                                      | 21        |
| 4.2 Aanbevelingen.....                                   | 21        |
| <b>5 Literatuur.....</b>                                 | <b>23</b> |

**Bijlage(n)**

- 1 Overzichtkaart ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden
- 2 Toelichting natuurwetgeving

# 1 Inleiding

**Hoorne Vastgoed B.V. heeft het voornemen om een deel van winkelcentrum Mereveldplein te Utrecht te slopen en opnieuw op te bouwen. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.**

## 1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van Hoorne Vastgoed B.V. heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het slopen en herbouwen van een deel van winkelcentrum Mereveldplein. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 2.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang en vormt het kader van deze toetsing?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

## 1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming. Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk. Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De Nb-wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nb-wet noodzakelijk.

In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als Ecologische Hoofdstructuur vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

De beoogde planlocatie is gelegen in Utrecht in de provincie Utrecht. De afstand tot het meest nabije Natura2000-gebied 'De Loosdrechtse Plassen' bedraagt 10 kilometer. Op vijf kilometer ligt een beschermd natuurmonument (moerasterreinen bij De Bijleveld). De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt 1 kilometer. Gezien het lokale karakter van de ingreep worden effecten op beschermde natuurmonumenten, Natura2000-gebieden en Ecologische Hoofdstructuur niet verwacht. Deze toetsing richt zich daardoor alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet. Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 2.

Samengevat is voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- De Flora- en faunawet

### **1.3 Methode**

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 26 maart 2013
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Deskundigenoordeel

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 5.

### **1.4 Belangrijke uitgangspunten**

Bij de toetsing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Tijdens veldbezoek is vastgesteld dat er geen oppervlaktewater in het plangebied aanwezig is
- De werkzaamheden vinden uitsluitend overdag plaats

## 2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

### 2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

#### 2.1.1 Situatie



**Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)**



**Figuur 2.2** De foto links boven toont de buitenkant van het winkelcentrum. De foto rechts boven toont het binnenplein met de twee centraal gelegen gebouwen. De onderste twee foto's geven een beeld van de aanwezige stenen muren met stootvoegen en de openingen die bij het uitkomen van een regenpijp aanwezig is. Via de stootvoegen kunnen vleermuizen in de spouw komen. Een opening bij een regenpijp kan door huismus, gierzwaluw of algemene broedvogel als nestlocatie gebruikt worden

Figuur 2.1 geeft de ligging van het plangebied weer. Het plangebied bevindt zich midden in de wijk De Meern in de stad Utrecht en binnen het plangebied ligt een winkelcentrum. Ten noorden van het plangebied ligt de Oranjelaan, ten oosten de Rosweydelaan, ten zuiden de Centrumlaan en ten westen de Mereveldpleinlaan. Het plangebied bestaat uit een groot vierhoekig gebouw (vanaf nu aangeduid als hoofdgebouw) met een binnenplein in het midden. Op het binnenplein staan twee kleinere gebouwen. Aan de binnenkanten van het hoofdgebouw zijn luifels van winkels aanwezig. Boven de winkels bevinden zich twee etages woningen. De puien van de woningen en winkels bestaan hoofdzakelijk uit glas en glad plaatmateriaal. Aan het binnenplein zijn vanaf de eerste etage stenen muurdelen aanwezig. Globaal gezien staan de stenen muurdelen in de noordwestelijk, zuidwestelijk en zuidoostelijk gelegen hoeken. De onderste foto's in figuur 2.2 geeft een beeld van de stenen muurdelen.

Direct ten westen en oosten van het winkelcentrum staan rijen bomen. Ten zuiden van het winkelcentrum staan ook vier bomen. Op het binnenplein staan zes bomen.

### 2.1.2 Beoogde ontwikkeling

Figuur 2.3 geeft de huidige en de beoogde situatie weer. De luifel aan de oostkant van het binnenplein wordt gesloopt. Vervolgens worden de winkels aan de oostkant van het plein uitgebreid. De uitbreiding betreft één bouwlaag. De winkels worden in de beoogde situatie groter en gaan een deel van het binnenplein innemen. Het westelijke deel van het binnenplein blijft onbebouwd. De twee gebouwen op het binnenplein worden gesloopt. De bomen die op het binnenplein staan worden geveld. In de beoogde situatie komen zes bomen op het overblijvende deel van het plein terug.



**Figuur 2.3** De linker afbeelding geeft de huidige situatie weer. Op het binnenplein staan twee gebouwen en een aantal bomen. De rechter afbeelding geeft de beoogde situatie weer. De twee gebouwen op het binnenplein worden gesloopt. De bomen die er in de huidige situatie staan worden geveld en er worden zes nieuwe bomen aangeplant. Aan de oostkant van het binnenplein worden de luifels gesloopt en vervolgens vindt er uitbreiding van de winkels plaats. De uitbreiding betreft één bouwlaag

## 2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermde) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Wel worden algemene broedvogels genoemd omdat alle broedende vogels, de vaste verblijfplaatsen van de broedvogels en de functionele leefomgeving van de vaste verblijfplaatsen beschermd zijn.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen.

Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

### **2.2.1 Flora**

Bij het oriënterende veldbezoek (26-03-2013) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. Er zijn geen geschikte standplaatsen voor beschermde (vaat)planten aangetroffen. Dat er beschermde flora in of in de nabijheid van het plangebied voorkomt is daarom op voorhand uitgesloten.

### **2.2.2 Zoogdieren**

Op basis van verspreidingsgegevens ligt het plangebied in het verspreidingsgebied van das, boommarter (beide tabel 3), steenmarter en eekhoorn (beide tabel 2). Tijdens oriënterend veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied niet in geschikt leefgebied van deze soorten voorziet. Het plangebied betreft volledig bebouwd gebied waar weinig opgaande begroeiing aanwezig is en is daarom niet geschikt voor das, boommarter en eekhoorn. In en in de nabijheid van de gebouwen zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor steenmarter aangetroffen. Ook ontbreekt foerageergebied voor steenmarter in en in de nabijheid van het plangebied. Het voorkomen van relevante beschermde soorten zoogdieren is daarom op voorhand uitgesloten.

### **2.2.3 Vleermuizen**

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Volgens de verspreidingsgegevens ([www.zoogdieratlas.nl](http://www.zoogdieratlas.nl)) en deskundigenoordeel zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in het plangebied te verwachten. Vleermuizen maken van hun leefomgeving op drie verschillende manieren gebruik.

#### *Verblijfplaats*

Holtes en spleten in bomen en gebouwen worden door vleermuizen als verblijfplaats gebruikt (Limpens et al., 2004). In de aanwezige bomen zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. Ook de delen van het winkelcentrum die gesloopt worden voorzien niet in geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. In de muren van de overige delen van het winkelcentrum zijn wel geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. In alle stenen muren zijn stootvoegen aangetroffen. Stootvoegen maken de spouwmuren toegankelijk voor vleermuizen. Het is niet uit te sluiten dat vleermuizen de spouwmuren van het omliggende gebouw als vaste verblijfplaats gebruiken.

#### *Vliegroute*

Om zich van verblijfplaats naar foerageergebied te verplaatsen maken vleermuizen gebruik van geleidende lijnvormige elementen. Deze elementen zijn bijvoorbeeld gebouwen, bomen, bosschages en water (Limpens et al., 2004).

Het is niet uitgesloten dat aanwezige elementen in of in de nabijheid van de plangebieden onderdeel uitmaken van een vliegroute van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger. Vooral de bomenrijen langs de oostkant en westkant van het winkelcentrum lijken geschikte vliegroutes. Omdat de lijnvormige opgaande begroeiing aan de buitenkant van het winkelcentrum niet wordt geschaad (hooguit worden 2 à 3 bomen gekapt om ruimte te geven aan vrachtverkeer), is een effect op vliegroutes op voorhand uitgesloten.

#### *Foerageergebied*

Veel soorten vleermuizen foerageren nabij bomen, struiken en gebouwen (Limpens et al., 2004). Het is niet uitgesloten dat gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger de opgaande begroeiing rond het plangebied gebruiken als foerageergebied. Omdat de lijnvormige opgaande begroeiing aan de buitenkant van het winkelcentrum niet wordt geschaad (hooguit worden 2 à 3 bomen gekapt om ruimte te geven aan vrachtverkeer), is een effect op vliegroutes op voorhand uitgesloten.

Samenvattend kan worden uitgesloten dat gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger verblijfplaatsen hebben in het deel dat gesloopt wordt. Het is niet uit te sluiten dat deze soorten verblijfplaatsen hebben in de spouwmuren van het overige deel van het winkelcentrum. De opgaande begroeiing in en in de nabijheid van de plangebieden als foerageergebied en/of vliegroute gebruiken. Dit geldt met name voor de lijnvormige opgaande begroeiing die in de nabijheid van het plangebied aanwezig is. Omdat deze elementen niet worden geschaad (hooguit worden 2 à 3 bomen gekapt om ruimte te geven aan vrachtverkeer), is een effect op foerageergebied en vliegroutes uitgesloten. Geadviseerd wordt wel een aantal vleermuiskasten aan de kopgevels van het complex op te hangen, als alternatieve verblijfplaatsen.

#### **2.2.4 Vogels**

In of in de nabijheid van de plangebieden zijn een aantal soorten uit categorieën 1 tot en met 5 en algemene broedvogels te verwachten. Nesten en de functionele leefomgeving van categorie 1 tot en met 4 soorten zijn jaarrond beschermd; die van categorie 5 alleen als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Nesten en leefomgeving van andere soorten zijn vanaf nestbouw tot einde broedzorg beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens ([www.sovon.nl](http://www.sovon.nl)) en habitateisen is vastgesteld dat huismus en gierzwaluw in of in de nabijheid van het plangebied te verwachten zijn. Huismus en gierzwaluw (beide categorie 2) zijn voor hun broedlocaties gebonden aan gebouwen. Tijdens veldbezoek is vastgesteld het deel dat gesloopt wordt geen geschikte verblijfplaatsen voor huismus en gierzwaluw biedt. Er zijn geen huismussen in of in de directe nabijheid van het plangebied aangetroffen. De kans dat huismus en/of gierzwaluw in het plangebied broeden is klein maar niet helemaal uit te sluiten. Op de binnenplaats loopt een aantal regenpijpen langs de stenen muren van het omliggende gebouw. Op de plaatsen waar een regenpijp de muur in gaat, zijn openingen aanwezig die mogelijk voor huismus en gierzwaluw nestgelegenheid bieden.

Ook is een aantal soorten uit categorie 5 te verwachten (LNV, 2009). Voor diverse verwachte soorten uit categorie 5 gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaar rond bescherming van nesten rechtvaardigen. Deze soorten zullen in het vervolg van dit rapport als algemene broedvogels worden aangeduid.

De gebouwen in het plangebied biedt nestgelegenheid voor diverse algemene broedvogels zoals koolmees, pimpelmees, spreeuw en zwarte roodstaart (LNV, 2009) maar in het te slopen deel is geen nestgelegenheid voor vogels aangetroffen. In de bomen op het binnenplein kan bijvoorbeeld de merel of de Turkse tortel broeden. De broedlocatie en functionele leefomgeving van de broedlocatie van alle broedende vogels zijn beschermd. Het arbitraire broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli.

Ook buiten deze periode zijn broedende vogels en de functionele leefomgeving van de nestlocatie beschermd. Samengevat is alleen een effect op algemene broedvogels in de bomen op het binnenplein te verwachten.

#### **2.2.5 Amfibieën en reptielen**

Op basis van verspreidingsgegevens (Creemers et al., 2009; Herder et al., 2010) en het ontbreken van geschikt biotoop is het voorkomen van beschermde amfibieën en reptielen in of in de nabijheid van het plangebied is daarom op voorhand uitgesloten.

#### **2.2.6 Vissen**

Door het ontbreken van oppervlaktewater in of in de directe nabijheid van het plangebied is het voorkomen van beschermde vissoorten op voorhand uitgesloten.

#### **2.2.7 Dagvlinders en libellen**

Op basis van verspreidingsgegevens (Bos et al., 2006) en het ontbreken van geschikt biotoop worden binnen of nabij het plangebied geen beschermde dagvlinders verwacht (hoewel een enkel zwervend exemplaar nooit is uit te sluiten) en is geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

#### **2.2.8 Overige ongewervelden**

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals het Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever, Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied en directe omgeving voorzien voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

## 2.3 Conclusie soortverspreiding

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in tabel 2.1 de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen.

In de tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). Tevens zijn broedvogels in de tabel opgenomen. De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

**Tabel 2.1 Beschermde soorten die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden**

| Soortgroep                      | Verwachte soorten (tabel 2/3 en broedvogels)                       |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| Vleermuizen                     | Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger (tabel 3) |
| Vogels (algemeen)               | Diverse (algemene) broedende vogelsoorten mogelijk                 |
| Vogels (vaste verblijfplaatsen) | Huismus, gierzwaluw (categorie 2)                                  |

## 3 Toetsing Flora- en faunawet

**In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?**

### 3.1 Overzicht effecten

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Tijdelijke invloeden:

- Trillingen en geluid tijdens de bouwfase
- Licht tijdens de bouwfase
- Verhoogde aanwezigheid en beweging van mensen
- Sloop van gebouwen

Permanente invloeden:

- De aanwezigheid van een gebouw
- Aanwezigheid van kunstmatige lichtbronnen

### 3.2 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

De Flora- en faunawet gaat uit van het voorzorgsbeginsel en stelt dat effecten met zekerheid moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

#### 3.2.1 Vleermuizen

In het deel dat gesloopt wordt zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. De stenen muren van het hoofdgebouw voorzien vermoedelijk wel in geschikte verblijfplaatsen. Er zitten gaten (stootvoegen) in de stenen muren waardoor de spouw toegankelijk is voor vleermuizen. Omdat deze plekken niet worden geschaad, is een effect door het slopen en bouwen, de verhoogde aanwezigheid van mensen en trillingen en geluid uitgesloten. Geadviseerd wordt wel een aantal vleermuiskasten aan de kopgevels van het complex op te hangen, als alternatieve verblijfplaatsen.

Tijdens de bouwfase en na de bouwfase rekening dient rekening te worden gehouden met extra verstoring door kunstmatige lichtbronnen. Kunstmatig licht dat in de nachtperiode brandt heeft een verstoring op vleermuizen. Het belichten van de muren van de omliggende gebouwen moet daarom zoveel mogelijk voorkomen worden.

### **3.2.2 Vogels**

Het kan niet worden uitgesloten dat huismus en/of gierwaluwen en algemene broedvogels in de omliggende gebouwen broeden. De kans op broedende huismus en/of gierwaluw is echter heel klein omdat tijdens oriënterend veldbezoek nagenoeg geen geschikte verblijfplaatsen voor deze soorten zijn aangetroffen. De plekken die wel geschikt enigszins geschikt lijken als nestgelegenheid bevinden zich in het hoofdgebouw en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Een effect op vogels die in gebouwen broeden is daarom uitgesloten. De bomen op het binnenplein die worden geveld bieden broedgelegenheid voor algemene broedvogels. Bij het vellen van bomen moet rekening gehouden worden met broedende algemene vogelsoorten. Het vellen van bomen mag niet plaatsvinden tijdens de broedzorg van vogels.

## **3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet**

In tabel 3.1 zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten en vogels uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

**Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden**

| <b>Soortgroep</b>                      | <b>Soorten planlocatie</b>                                                                                              | <b>Verbodsbepalingen</b>                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Broedvogels,<br>tijdens broedseizoen   | Diverse algemene broedvogels in de bomen op het<br>binnenplein                                                          | Niet van toepassing mits<br>bomen buiten het<br>broedseizoen geveld<br>worden en omdat er in de<br>gebouwen die gesloopt<br>worden geen<br>nestgelegenheid is<br>aangetroffen |
| Broedvogels,<br>vaste verblijfplaatsen | Gierzwaluw en huismus in de omliggende gebouwen                                                                         | Niet van toepassing<br>omdat er in deel dat<br>gesloopt wordt geen<br>nestgelegenheid is<br>aangetroffen                                                                      |
| Vleermuizen                            | Verblijfplaatsen van laatvlieger, gewone<br>dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis in de muren<br>van omliggende gebouwen | Niet van toepassing mits<br>in de nachtperiode<br>verstoring door<br>kunstmatige lichtbronnen<br>(tijdens en na de<br>bouwfase) wordt<br>voorkomen                            |

## 4 Conclusies en aanbevelingen

### 4.1 Conclusies

Voor Hoorne Vastgoed B.V. heeft Tauw een natuurtoets uitgevoerd voor het slopen en herbouwen van een deel van winkelcentrum Mereveldplein te Utrecht. De luifels van de winkels aan de oostkant van het binnenplein van het winkelcentrum worden gesloopt. Vervolgens worden de winkels aan de oostkant van het plein uitgebreid. De uitbreiding betreft één bouwlaag. De winkels worden in de beoogde situatie groter en gaan een deel van het binnenplein innemen. De bomen die op het binnenplein staan worden geveld. Tauw heeft ten aanzien van de beoogde ontwikkelingen een natuurtoets uitgevoerd. De Flora- en faunawet is het juridisch kader dat bij deze toets van toepassing is geweest.

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele leefomgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen in de gebouwen die gesloopt worden is een effect op broedvogels door het slopen van gebouwen uitgesloten. Een effect op vogels die in de aanwezige bomen broeden is niet uitgesloten. Het vellen van bomen dient gezien te worden als een voor vogels verstoringende activiteit en dient buiten het vogelbroedseizoen plaats te vinden. Deze periode loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli maar ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd.

Tussen de stenen muren van het hoofdgebouw zijn verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger te verwachten. Er zitten gaten in de muur (stootvoegen) die de spouw toegankelijk maakt voor vleermuizen. Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen in de gebouwen en luifels die gesloopt worden en de uitbreiding van de winkels heeft geen effect op eventuele verblijfplaatsen in de stenen muren van het hoofdgebouw. Daarom is een effect op verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Ook zijn effecten op foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen uitgesloten. Wel moet rekening worden gehouden met verstoring door kunstmatige lichtbronnen. Tijdens de bouwfase en in de beoogde situatie moet voorkomen worden dat de muren van de omliggende gebouwen extra belicht worden.

### 4.2 Aanbevelingen

#### *Vellen van bomen buiten het broedseizoen*

Het verdient aanbeveling om bomen buiten het broedseizoen te vellen. Het arbitraire broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd.

#### *Vleermuizen en kunstmatige lichtbronnen*

Tijdens en na de bouwfase moet rekening gehouden worden met verstoring van vleermuizen door het gebruik van kunstmatige lichtbronnen. In het omliggende gebouw zijn geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. De vleermuizen kunnen via gaten in de muur (stootvoegen) de spouw als verblijfplaats gebruiken. De stenen muren van het omliggende gebouw moeten in de nachtperiode daarom zo min mogelijk belicht worden met kunstmatige lichtbronnen.

#### *Geldigheid van dit onderzoek*

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in ongebruik raken van grond en/of bebouwing is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

#### *Gebruik plangebieden*

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakte plangebied.

## 5 Literatuur

### *Literatuur*

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Herder, J.E., A. van Diepenbeek, R.C.M. Creemers, 2010. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2009. Stichting Ravon.

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk & G. Veenbaas, 2004. Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft & de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.

LNV, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

### *Internetbronnen*

[www.zoogdieratlas.nl](http://www.zoogdieratlas.nl)

[www.sovon.nl](http://www.sovon.nl)

Internetsites zijn voor het laatst bezocht op 28-03-2013

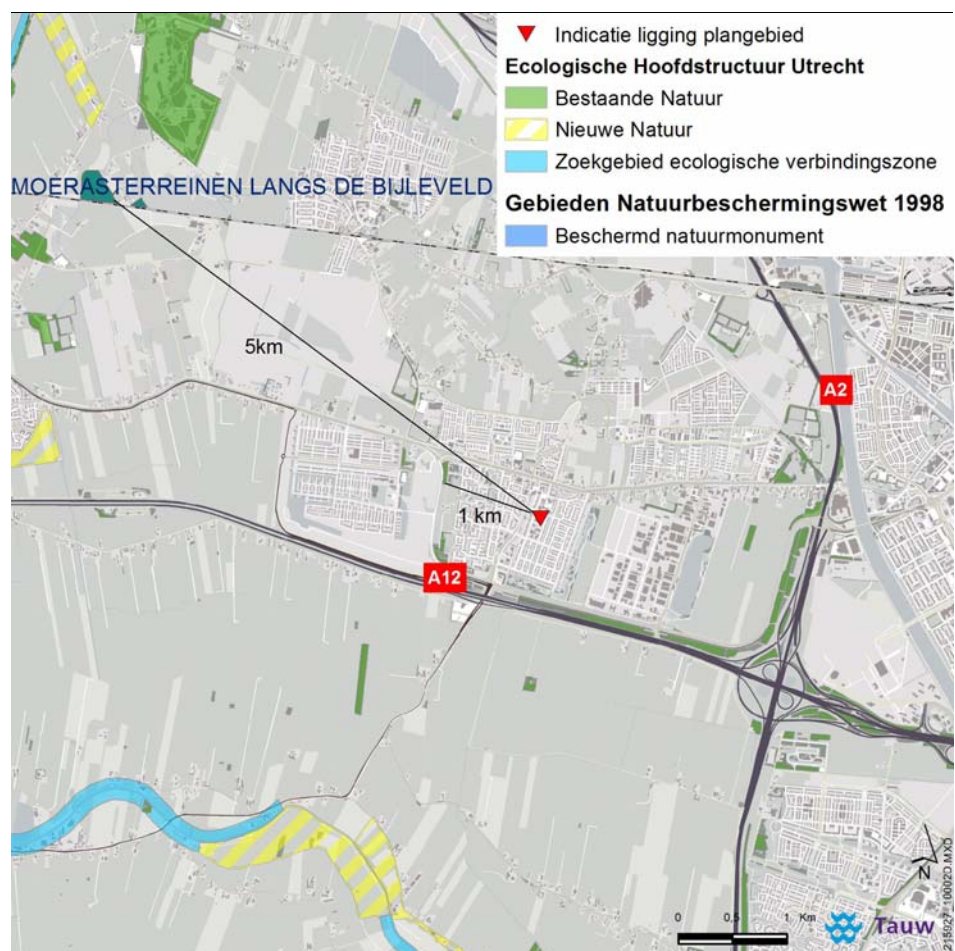


# Bijlage

## 1

Overzichtkaart ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden





**Figuur b1.1** Overzichtkaart van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden



# Bijlage

## 2

Toelichting natuurwetgeving



### *Flora- en faunawet*

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarre soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

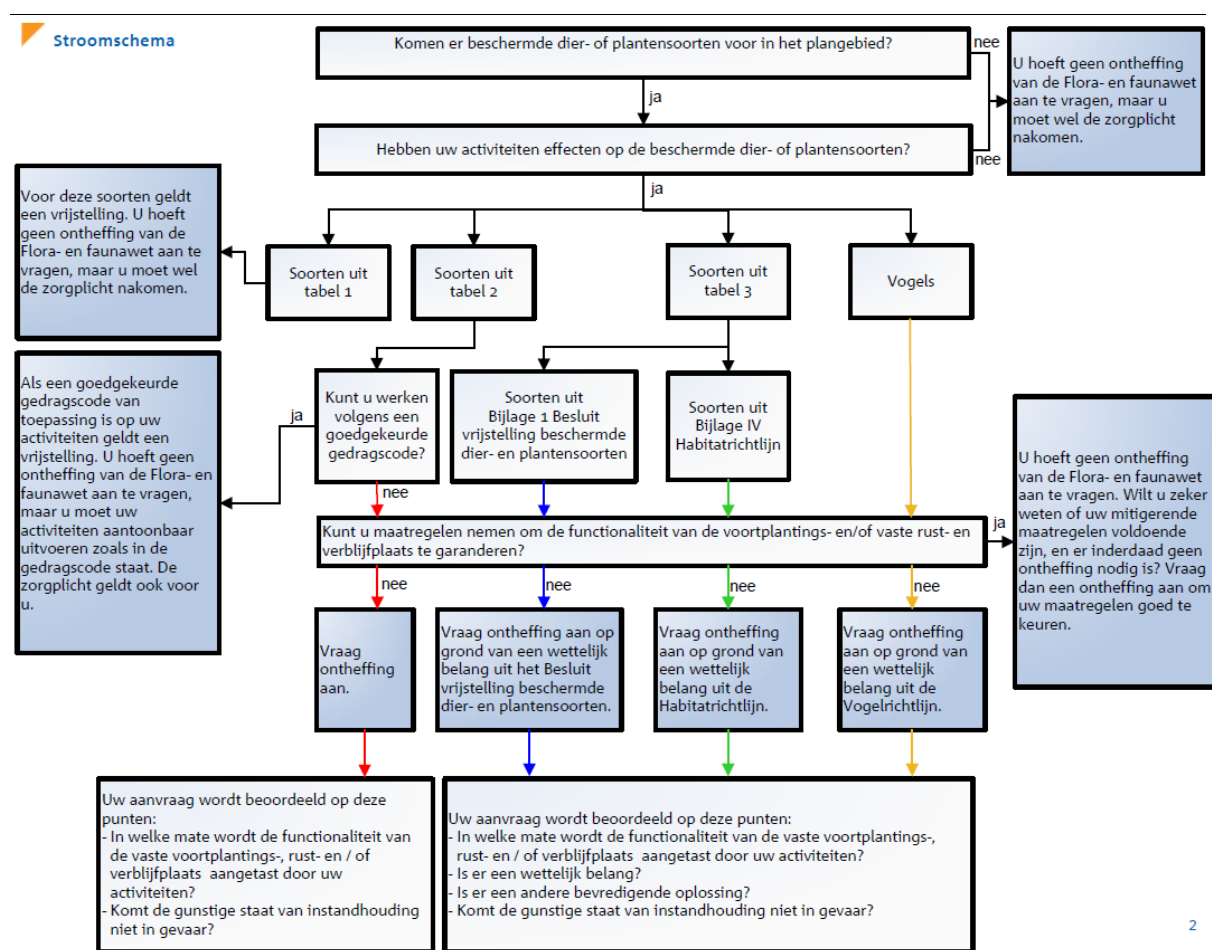
De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd  
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten  
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren  
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren  
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen  
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren  
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Recentelijke uitspraken van de Raad van State leren dat maatregelen alleen als 'mitigatie' bestempeld mogen worden wanneer deze gericht zijn op het (vooraf) voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen. In gevallen waar effecten verwacht worden, vormen de te treffen maatregelen echter vaak een compensatie van aanvankelijk wel optredende effecten. Alleen wanneer maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) kan de term 'mitigatie' gebruikt worden.

Het verdient de aanbeveling een mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect) en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.



Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

#### *Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)*

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

#### *Tabel 2-soorten (schaarse soorten)*

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het Ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het Ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

#### *Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)*

Voor de tabel 3-soorten kan door het Ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort<sup>1</sup>

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*

<sup>1</sup> De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen

j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

*Vogels*

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*  
       - *Veiligheid van het luchtverkeer*  
       - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*  
       - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

#### *Zorgplicht*

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

#### *Over de Rode Lijst*

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.